

's-Hertogenbosch

Talentontwikkeling in 's-Hertogenbosch

Wat staat er in dit document?

Voorwoord	pag. 4
Waar werken we naartoe?	pag. 5
Onze werkwijze	pag. 6
Ontwikkelingen	pag. 8
Werklijnen	pag. 9
Werklijn 1 0 - 12 jaar. Een goede start	pag. 10
Werklijn 2 12 - 18 jaar. Op weg naar jezelf	pag. 12
Werklijn 3 16 - 27 jaar. Verbinding met de samenleving	pag. 14
Werklijn 4 Overstapmomenten	pag. 16
Werklijn 5 Talentontwikkeling buiten de school	pag. 18
Wat krijgt extra aandacht?	pag. 21

Voorwoord

's-Hertogenbosch staat bol van de talenten. Deze talenten zijn eerlijk verdeeld over onze gemeente, maar de kans om ze te ontdekken en te ontwikkelen niet. Onze overtuiging is dat elk kind in 's-Hertogenbosch een eerlijke start verdient. En elke jongere verdient de kans om te ontdekken waar hij goed in is en wat hij leuk vindt. Verdient het om te leren en trots op zichzelf te zijn. Dit is nu belangrijker dan ooit. Ook in een tijd van corona-maatregelen moeten jongeren blijven leren en groeien.

Wij willen elke jongere daarvoor de kans en ruimte bieden. En daar waar het nodig is een steuntje in de rug geven. Wij zijn trots op onze jongeren en willen zorgen dat zij dat ook op zichzelf zijn. Het versterken van het geloof in eigen kunnen is daarbij ontzettend belangrijk. Daarvoor is het ook nodig om verschillende vormen van talent te willen zien. Niet alleen oog te hebben voor het behalen van het hoogste diploma, maar ook meer waardering te hebben voor het ambacht, de creativiteit en sportiviteit.

Talentontwikkeling vindt niet alleen plaats in de kinderopvang en op school. Maar zeker ook daarbuiten. Jongeren doen op meerdere plekken en manieren kennis op, leren vaardigheden en ontwikkelen zo hun persoonlijkheid. Hiervoor is het van groot belang dat het onderwijs en het aanbod daarbuiten zoals jongerenwerk, kunst- en cultuureducatie, sport, jongerenparticipatie en allerlei andere vormen meer met elkaar verbonden raken.

We geloven erin dat we samen het verschil kunnen maken voor onze jongeren. Daarvoor brengen we ook partijen bij elkaar waarvoor dat niet vanzelfsprekend is. Met deze ontmoetingen zorgen we voor nieuwe verbindingen en oplossingen. We kiezen ook voor vernieuwing en experimenten. Met de Gelijke Kansen Alliantie en de City Deal Kennis Maken krijgen we meer kennis en data. Unesco Global Learning City geeft ons internationale inzichten.

Allemaal erop gericht om onze jongeren gelijke kansen en meer mogelijkheden te bieden. Zodat zij zich kunnen ontwikkelen en met een gevoel van trots en eigenwaarde kunnen doen waar ze goed in zijn.

Ufuk Kähya

Wethouder van Duurzame mobiliteit, Talentontwikkeling en Welzijn

Waar werken we naar toe?

We willen een omgeving bieden waarin alle jongeren de ruimte krijgen om te ontdekken wat ze leuk vinden, waar ze goed in zijn en wat ze willen leren. We kijken op een positieve manier naar jongeren en richten ons op wat wél kan. Talentontwikkeling is geslaagd wanneer iedereen de eigen talenten optimaal benut en bezig blijft met leren. Wanneer aanwezige kwaliteiten kunnen bloeien.

We willen een gemeente zijn waarin alle vormen van talent worden erkend. In 's-Hertogenbosch waarderen we alle talenten. Hierbij versterken we de positie van het (v)mbo. We zijn trots op onze jongeren en willen zorgen dat ze ook trots zijn op zichzelf. Dit doen we in een brede aanpak; voor alle jongeren van 0 tot 27 jaar en van onderwijs tot sport of armoedebestrijding. We bieden jongeren, al zo vroeg mogelijk, ontwikkelkansen die aansluiten op hun eigen leefwereld. We zorgen ervoor dat goede voorschoolse voorzieningen, uitstekend onderwijs, sportfaciliteiten, culturele activiteiten en jongerenwerk beschikbaar zijn voor alle jongeren. Deze activiteiten zijn afgestemd en worden zoveel mogelijk integraal aangeboden. Aan de jongeren die een extra steuntje nodig hebben, bieden we aanvullende mogelijkheden en begeleiding.

We vinden het belangrijk dat jongeren met vergelijkbare capaciteiten dezelfde ontwikkelingskansen krijgen in het onderwijs, bij stages en op de arbeidsmarkt. Alle jongeren moeten het potentieel van hun talent kunnen ontwikkelen. Schoolsucces moet afhankelijk zijn van de capaciteiten en inzet van de jongere en niet van het inkomen of opleidingsniveau van de ouders. Elk kind verdient een stimulerende omgeving; thuis en op school. We bevorderen kansengelijkheid door interventies in het onderwijs maar ook door mogelijkheden te creëren in de brede leefomgeving. Daarmee beginnen we op jonge leeftijd en liefst voordat er sprake is van kansengelijkheid en achterstand.

Vanuit deze visie formuleren we de volgende ambitie:

“Alle jongeren in 's-Hertogenbosch groeien op in een fijne omgeving die mogelijkheden biedt om alle talenten te ontdekken en optimaal te ontwikkelen.”

Onze werkwijze

We bevorderen dat jongeren opgroeien in een stimulerende omgeving die alle kansen biedt. In een situatie waarbij talent leidend is. Dit maken we mogelijk op veel verschillende manieren; onder andere via sport, cultuur, gezondheid, jeugdhulp, wetenschap & techniek, natuur & milieueducatie, veiligheid, onderwijsinnovatie en jongerenparticipatie. Talentontwikkeling is een van de thema's van het Bestuursakkoord 2018-2022 #073 #samen #duurzaam #vernieuwend. In de uitvoering vooral stevig verbonden met de thema's: Onderwijs & jongerenwerk, Economie & arbeidsmarkt, Sociale kwaliteit, Gezondheid & vitaliteit en Cultuur & sport.

Er is een breed pakket aan algemene mogelijkheden en activiteiten waar alle jongeren gebruik van kunnen maken. Voor jongeren die iets extra's nodig hebben zorgen we dat er aanvullende activiteiten zijn.

We nemen jongeren serieus en geven hen een stem. Jongerenparticipatie is een belangrijk thema. We nodigen jongeren uit om gevraagd of ongevraagd advies te geven. Door krachten te bundelen en meer verbindingen te maken tussen kinderopvang, onderwijs en jongerenwerk werken we aan een gemeente met een sterke leercultuur.

Talentontwikkeling vindt op heel veel terreinen plaats. Dit vraagt om afstemming. In onze gemeente werken we met kinderopvang en scholen voor primair en voortgezet (speciaal) onderwijs aan de Bossche Educatieve Agenda. Hierin benoemen we thema's die voor ons allemaal belangrijk zijn en waar we samen de schouders onder zetten.

Voor jongeren is het belangrijk dat ze leren dat ze deel uitmaken van een wereld die veel groter is dan de buurt waar ze opgroeien. Internationalisering is daarbij ook belangrijk. Ook in ons eigen werk leren we van regionale, provinciale, landelijke en internationale netwerken. Via de VNG en het lidmaatschap van het Comité voor de Regio's oefenen we invloed uit op regelgeving die de ontwikkeling van jongeren bevordert. We stimuleren internationale kennisopbouw van jongerenwerk via het lidmaatschap van InterCity Youth. Ook werken we samen met scholen aan Erasmus+ projecten die leren omgaan met culturele verschillen.

Om deze ambitie een boost te geven hebben we ons aangesloten bij een drietal nieuwe en meerjarige samenwerkingen. Hierbij trekken we samen op met lokale partners. Deze lerende en innovatieve netwerken helpen ons om meer mogelijkheden aan jongeren te bieden en om elkaar te versterken.

City Deal Kennis Maken > 's-Hertogenbosch

Gelijke Kansen Alliantie

We zijn sinds 2019 aangesloten bij de Gelijke Kansen Alliantie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW). Het doel is om samen met maatschappelijke partners de kansengelijkheid nog verder te verbeteren. Deelname aan het netwerk geeft krachtenbundeling en kennisopbouw. Maar ook ruimte om te experimenteren.
Zie www.gelijke-kansen.nl

City Deal Kennis Maken

In 2018 hebben we samen met de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en OCW de City Deal Kennis Maken ondertekend. Samen met de zeven Bossche instellingen voor mbo, hbo en wo werken we aan het versneld oplossen van maatschappelijke opgaven. In onze gemeente werken we aan het thema Positieve Gezondheid. Studenten van verschillende opleidingen en verschillende onderwijsinstellingen werken samen aan opdrachten. Deze samenwerking maakt zichtbaar hoe andere disciplines en opleidingsniveaus meerwaarde hebben. Het landelijk netwerk levert ons kennis.
Zie www.agendastad.nl/city-deals

Unesco Learning City

In 2019 werden we, samen met Groningen, de eerste Nederlands Unesco Learning City. Dit netwerk richt zich op het delen van best practices op het gebied van onderwijs en leven lang leren. Lerende steden dragen actief bij aan het verbeteren van de positie van hun inwoners en van sociale integratie, economische ontwikkeling, culturele welvaart en duurzame ontwikkeling. Dit is een uitwerking van een van de doelen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties, Kwaliteitsonderwijs. Zie www.uil.unesco.org/lifelong-learning/learning-cities

Ontwikkelingen

Gefeliciteerd met het diploma van je ouders! Deze conclusie trekt prof. Inge de Wolf, Inspecteur van Onderwijs, in een conferentie over gelijke kansen op 21 november 2019.

De Staat van het Onderwijs 2019

Ze zegt dit naar aanleiding van het rapport De Staat van het Onderwijs 2019. Uit de gegevens blijkt dat in het algemeen de sociale status van het gezin een grote rol speelt bij onderwijskansen. Sociale status kan kort worden omschreven als het opleidingsniveau van de ouders. Er is nog steeds een verschil in kansen bij kinderen met gelijke talenten. Kansengelijkheid bevordert je door een ongelijke aanpak.

Kinderen met hoogopgeleide ouders krijgen een hoger schooladvies dan kinderen van laagopgeleide ouders wanneer ze een gelijke CITO-score hebben. De laatste groep stroomt wel vaker op in het voortgezet onderwijs. Dit corrigeert het advies van de basisschool. In de bovenbouw van het voortgezet onderwijs zie je een hogere opstroom bij leerlingen met hoogopgeleide ouders. Nieuwkomers stromen vaker uit naar praktijkonderwijs en vmbo-basis.

Studenten halen steeds vaker een diploma op een hoger niveau, vooral in het mbo. Studenten van laagopgeleide ouders in het mbo en hbo halen minder vaak een diploma. Deze kansengelijkheid loopt niet verder op maar de verschillen worden niet kleiner. Vooral jongeren met een migratieachtergrond verkleinen hun achterstand. In het wetenschappelijk onderwijs is er geen verschil in diplomakans.

Het percentage werkloosheid daalt sinds 2004 en het aantal banen stijgt. Het arbeidsmarktperspectief is voor de meeste opleidingen gunstig. In het algemeen zijn de kansen op werk van hoogopgeleiden groter dan die van mbo'ers en verdienen ze meer. Jongeren met een laag onderwijsniveau zijn twee keer zo vaak werkloos. Ook is er sprake van discriminatie op de arbeidsmarkt. Dit is een onrechtvaardige situatie die bovendien leidt tot het onbenut laten van talent.

Het lerarentekort

Er is een fors lerarentekort in het primair onderwijs maar ook in het voortgezet onderwijs en het mbo. Ook in onze gemeente wordt dit probleem groter. Het lerarentekort is het grootst in de Randstad, in stedelijke gebieden. Wat verder zorgen baart is dat het lerarentekort groter is op het vmbo, op scholen met laagopgeleide ouders. Er worden meer onbevoegde lessen gegeven in het vmbo en op scholen met laagopgeleide ouders. Het lerarentekort is dus ongelijk verdeeld en levert mogelijk een gevaar op voor kansengelijkheid.

Jaarlijks presenteren we het Jaarverslag Leerplicht en RMC. In het verslag van schooljaar 2019-2020 rapporteren we een stijging van het aantal verzuimmeldingen, voortijdig schoolverlaters, thuiszitters en absoluut verzuimers.

Werklijnen

We willen onze ambitie waarmaken. Hierbij werken we samen met veel maatschappelijke partners in een samenleving die snel verandert. Dit vraagt om flexibiliteit, om snel in te springen op kansen die zich voordoen of wanneer omstandigheden dit vragen.

Het doel van de vijf werklijnen

We hebben onze activiteiten in vijf werklijnen beschreven. Hiermee brengen we structuur aan.

Een werklijn kent een zekere afbakening van taken en van partnerorganisaties. Dit is meestal geen scherpe grens maar het helpt om overzicht te hebben van de veelheid van activiteiten.

We geven eerst kort aan wat we binnen een werklijn willen bereiken. Daarna beschrijven we per werklijn wat we momenteel doen. Daarbij maken we een onderscheid tussen algemene activiteiten die voor alle jongeren zijn en tussen activiteiten die voor een specifieke groep zijn. Dit overzicht is niet compleet; het aanbod is breed en flexibel. Wel geeft het een goed beeld van de vele manieren waarop we jongeren stimuleren in hun talentontwikkeling.

Werklijn 1
0 - 12 jaar. Een goede start

Werklijn 2
12 - 18 jaar. Op weg naar jezelf

Werklijn 3
16 - 27 jaar. Verbinding met de samenleving

Werklijn 4
Overstapmomenten

Werklijn 5
Talentontwikkeling buiten de school

Werklijn 1

0 - 12 jaar. Een goede start

We werken aan een stevige basis voor kinderen, een goede en eerlijke start in het leven. De relatie tussen ouders en professionals is van groot belang. We bevorderen dat ouders toegerust zijn om goed voor hun baby of peuter te zorgen. Kinderen groeien op in een veilige omgeving, leren de taal en ontwikkelen zich in sociaal opzicht. Ze worden gestimuleerd om eigen vaardigheden te ontwikkelen en om te leren hoe ze met leeftijdgenootjes omgaan. Alle kinderen en hun ouders zijn in staat om gezonde keuzes te maken.

Brede ontwikkeling van kinderen

Door het creëren van een doorgaande ontwikkelingslijn van 0-12 jaar vormen Kindcentra een centraal onderdeel van de sociale, pedagogische en zorginfrastructuur in de gemeente en zijn een belangrijke pijler in het integraal jeugdbeleid.

Op alle scholen, maar zeker in het speciaal onderwijs, werken professionals aan de brede ontwikkeling van kinderen, ook in de relatie met thuis en de wijk.

Faalangst

“Sommige kinderen ervaren spanningen en klappen dan dicht of overschreeuwen zichzelf juist. Scholen melden kinderen aan voor een faalangstreductie training onder schooltijd bij het Regionaal Trainingscentrum. Ouders worden betrokken.”

Skillslab073

“Basisschool De Springplank wil leerlingen nieuwsgierig maken. En laten ontwikkelen tot goede wereldburgers met een rugzak vol skills. De leerlingen leren elke week over wetenschap en techniek door experimenten, gastlessen en bedrijfsbezoeken.”

Wat doen we voor kinderen van 0 - 12 jaar?

AAN ALLE KINDEREN BIEDEN WE HET VOLGENDE:

- Met de integrale aanpak De eerste 1000 dagen werken professionals samen aan prenatale geboortezorg tot het kind 2 jaar is. Alle ouders van jonge kinderen zijn welkom in consultatiebureaus in de wijken voor advies over voeding, gezondheid, ontwikkeling en opvoeding. Een belangrijke functie van consultatiebureaus is vroeg signalering. Ze kunnen doorverwijzen naar zorg maar ook wijzen op het belang van taalstimulering en voorschoolse voorziening.
- We stimuleren de deelname aan peuterwerk, uitgevoerd door de kinderopvang. De kern van deze voorziening is spelend leren.
- In het Kindcentrum 0-13 werken kinderopvang en primair onderwijs nauw samen aan een ononderbroken ontwikkeling van kinderen van 0 tot 13 jaar. Alle basisscholen maken deel uit van een Kindcentrum. Compas013 ondersteunt de kindcentra met advies, trainingen en workshops over bijvoorbeeld communicatie met ouders, het verzorgen van voor- en vroegschoolse educatie of over uitbreiding van de woordenschat van peuters.
- We stimuleren onderwijsinnovatie. Dit doen we niet alleen met subsidies maar juist ook door met scholen samen te werken en verbindingen te maken. Ook helpen we bij subsidie voor een Europees project aan te vragen. Voorbeelden zijn Spelend leren en Buitenonderwijs. Vanwege de impact van de Corona-maatregelen is de subsidieregeling Stimulering Onderwijsinnovatie beëindigd. Hiermee is budget vrijgemaakt voor de vergroting van onderwijskansen.
- Omdat technologie een steeds grotere rol speelt stimuleren we wetenschaps- en techniekonderwijs. Regionaal kennen we hiervoor Het Techniek Loket. We helpen scholen om hun lessen voor natuur- en milieueducatie te verzorgen. Er is extra aandacht voor lessen in digitalisering en data.
- De aanpak "Niet stapelen maar vervangen" in basisonderwijs, kinderopvang en voortgezet onderwijs geeft buitenschools lesaanbod een vaste plek in het lesprogramma.

We dragen vanuit verschillende disciplines bij aan deze vorm van onderwijsvernieuwing. Er zijn bijvoorbeeld lesprogramma's over lezen, gezondheid, cultureel erfgoed en sport. Het lesprogramma sluit aan op dat van het voortgezet onderwijs om zo een doorlopende leerlijn goed te borgen.

- Oefenen met participatie, burgerschap en democratische besluitvorming gebeurt in het Bossche Kinderparlement. Thema's worden door de kinderen zelf bepaald en voorbereid. Denk hierbij aan vergroten van duurzaamheid door met de fiets naar school te komen, het licht uit te doen of afval op school beter te scheiden. Kidsreporters maken een nieuwssite voor en door kinderen.
- Er is een steunstructuur rondom de kinderopvang en school. Scholen moeten zich zoveel mogelijk op hun kerntaken kunnen richten en worden ontzorgd. Voor de kinderen geldt dat ze snel en goed geholpen moeten worden bij (dreigende) problemen. De ouders worden hierbij steeds betrokken. Dit vraagt om een goede verbinding met professionals van basishulp en jeugdhulp en met het Samenwerkingsverband Primair Onderwijs.
- Samen met de schoolbesturen en organisaties voor kinderopvang bespreken we de planning voor huisvesting. Het kan gaan om verbouw, renovatie, groot onderhoud en nieuwbouw. Onze nieuwe schoolgebouwen zijn bijna energie neutraal (BENG). We creëren een gezonde schoolomgeving door het inrichten van groene schoolpleinen en watertappunten.
- Met de GGD maken we afspraken over Positieve gezondheid in de schoolomgeving door onder andere de Gezonde School aanpak. Een specifieke aanpak is JOGG: jongeren op gezond gewicht. Er is een convenant met afspraken over samenwerking tussen basisscholen, gemeente, politie, HALT en GGD voor Veiligheid op school. Veiligheid is een noodzakelijke voorwaarde voor kwalitatief goed onderwijs.
- Leerplichtambtenaren werken nauw met de scholen samen. We investeren in preventie. Dit doen we door gericht in te zetten op zorg. Samen met de GGD pakken we afwezigheid aan. We kiezen een integrale aanpak voor leerlingen die (tijdelijk) niet naar school gaan; de thuiszitters.

VOOR EEN GROEP KINDEREN IS ER EEN SPECIFIEK AANBOD:

- We zetten programma's op voor kinderen van 2,5 tot 6 jaar waarbij we organisaties voor kinderopvang en basisscholen extra ondersteuning geven om taalachterstanden te beperken en te voorkomen. Dit noemen we VVE: voor- en vroegschoolse educatie. Naast aandacht voor taal wordt er ook gewerkt aan sociale ontwikkeling. Ouders worden actief betrokken.
- Er zijn Nieuwkomersklassen voor kinderen die pas in Nederland wonen en geen Nederlands spreken. Na ongeveer een jaar stromen ze door naar een reguliere groep.
- Het Regionaal Trainings Centrum (RTC) biedt trainingen voor jongeren op het gebied van weerbaarheid, faalangst, sociale vaardigheden of omgaan met scheiding. De aanmelding gaat vooral via het onderwijs. Ook voor ouders is een aanbod met training voor opvoedingsvragen.
- Wanneer ouders problemen hebben waarbij de ontwikkeling van hun kind gevaar loopt, kunnen we een sociaal-medische indicatie afgeven voor kinderopvang.
- We hebben projecten als IMC Basis en bliksemstages van JINC om kinderen kennis te laten maken met allerlei beroepen. Hierdoor maken ze een betere keuze voor een vervolgonderwijs.
- Soms hebben kinderen vervoer nodig naar een speciale school of een speciaal arrangement. We zoeken hierbij naar de best passende vorm die past bij zowel de mogelijkheden van het kind als het doel om kinderen zelfstandig te maken.
- In zeven buurten in de gemeente hebben we een Brede Bossche School. Hiermee versterken we het wijk aanbod. Specifiek voor kinderen zijn er buitenschoolse culturele en sportactiviteiten van KlupUp. In een aantal wijken is er kinderkunst.
- Op een aantal scholen krijgen kinderen 30 weken lang een Gezond tussendoortje. Drie keer in de week schoolfruit of groente. Hiermee maken we kinderen bewust van gezonde voeding. Bovendien maken ze kennis met onbekende soorten. Op een aantal scholen kennen we Boostweken voor een gezonde leefstijl.

Werklijn 2

12 - 18 jaar. Op weg naar jezelf

We bevorderen een stimulerende leeromgeving waarbij elke jongere de kans krijgt om zich volledig te ontplooiën. Elke school kiest hiertoe aandachtsgebieden en ondersteuning. Scholen verschillen qua grootte, niveau, onderwijskundig concept of levensbeschouwing maar leveren een gelijkwaardige maatschappelijke bijdrage.

Jongeren maken een soepele overgang vanuit de basisschool. Elke jongere gaat naar de school die het best aansluit bij de manier waarop hij wil leren. We willen dat deze keuze wordt bepaald door individuele kenmerken en keuzes van de jongere. Een jongere is trots op zijn school en de school is trots op elke leerling. School is ook de plek waar je vrienden maakt, waar je ontdekt wat je leuk en waardevol vindt en wie je bent. Elke jongere leeft in een gezonde en veilige omgeving. Scholen bereiden leerlingen voor op de veranderingen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Dit vraagt om specifieke, 21e-eeuwse, vaardigheden en een herwaardering van goed vakmanschap. Goed vakmanschap is iets om trots op te zijn. Daarom willen we een sterkere positionering en versteviging van het (v)mbo stimuleren. We streven naar een breed opleidingsaanbod in onze gemeente dat past bij de behoeften van leerlingen en van de arbeidsmarkt. Het praktijkonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs hebben hierbij een bijzondere positie omdat ze voor een groot deel van hun leerlingen eindonderwijs verzorgen.

Wat doen we voor jongeren van 12 - 18 jaar?

AAN ALLE JONGEREN BIJDEN WE HET VOLGENDE:

- We stimuleren vernieuwing door subsidies of door samen met scholen Europese projecten aan te vragen. Innovatie moet bijdragen aan het verbreden van kansen. We helpen scholen om ondernemende kwaliteiten van hun leerlingen te stimuleren. Hierbij werken scholen onderling samen en met het bedrijfsleven.
- Leerplichtambtenaren werken nauw met de scholen samen. We investeren in preventie. Dit doen we door gericht in te zetten op zorg. Samen met de GGD pakken we afwezigheid aan. We kiezen een integrale aanpak voor leerlingen die (tijdelijk) niet naar school gaan; de thuiszitters.
- Met scholen maken we jaarlijks afspraken over de planning voor huisvesting: verbouw, renovatie, groot onderhoud en nieuwbouw van schoolgebouwen. Onze nieuwe schoolgebouwen zijn bijna energie neutraal. We realiseren groene schoolpleinen en watertappunten.
- Rondom de scholen is er een zorgstructuur met goede afstemming met professionals van basishulp en jeugdhulp en met het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs. Er is een convenant School en Veiligheid van scholen, politie, Hlt, GGD en gemeente.
- In het Bossche Jeugdparlement werken leerlingen van verschillende scholen zelfgekozen thema's uit die ze presenteren aan de wethouder en aan de directie van de scholen.

VOOR EEN GROEP JONGEREN IS ER EEN SPECIEF AANBOD:

- We zetten in op versterking van vakonderwijs door extra aandacht voor het vmbo. Dit doen we door te investeren in huisvesting. Aan de Hervensebaan gaan de Bossche Vakschool en Helicon groen een nauwe samenwerking aan. Gericht op meer mogelijkheden voor leerlingen om kennis te maken met lessen in alle sectoren.
- In het vmbo stimuleren we de ontwikkeling van een goed beroepsbeeld door bliksemstages en sollicitatietrainingen. We steunen de promotie van techniekonderwijs. Op de Bossche Vakschool starten we een project met jongerenwerk in de school.
- We versterken de samenwerking tussen praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs om de kwaliteit van arbeidstoeleiding te verbeteren.
- Soms hebben kinderen vervoer nodig naar een speciale school of een speciaal arrangement. We bieden hiervoor verschillende mogelijkheden waarbij we rekening houden met toegroeien naar zelfstandigheid.
- Met de Bossche Vakschool en het Koning Willem I College nemen we deel aan het Europese project Play Equal. Het doel is om kansen voor leerlingen van 12 tot 19 jaar te vergroten. De resultaten zijn methodieken en leerpunten die we gaan gebruiken in o.a. de Internationale Schakel Klas.
- De Internationale Schakelklas bereidt jongeren van 12-20 jaar die niet of nauwelijks Nederlands spreken voor op overstap naar regulier onderwijs. Een traject duurt maximaal 2 jaar en is vooral gericht op het leren van de Nederlandse taal.

Jongerenwerk in de school
“Medio 2020 start op de Bossche Vakschool een project waarbij er twee jaar lang een jongerenwerker in de school is. Speciaal om de leerlingen te helpen bij niet-schoolse zaken. Of om leraren te helpen.”

Tafel
“Leerlingen van de Bossche Vakschool maakten een tafel voor de werkkamer van wethouder Kâhya in het Stadhuis. Zo maken we talentontwikkeling zichtbaar.”

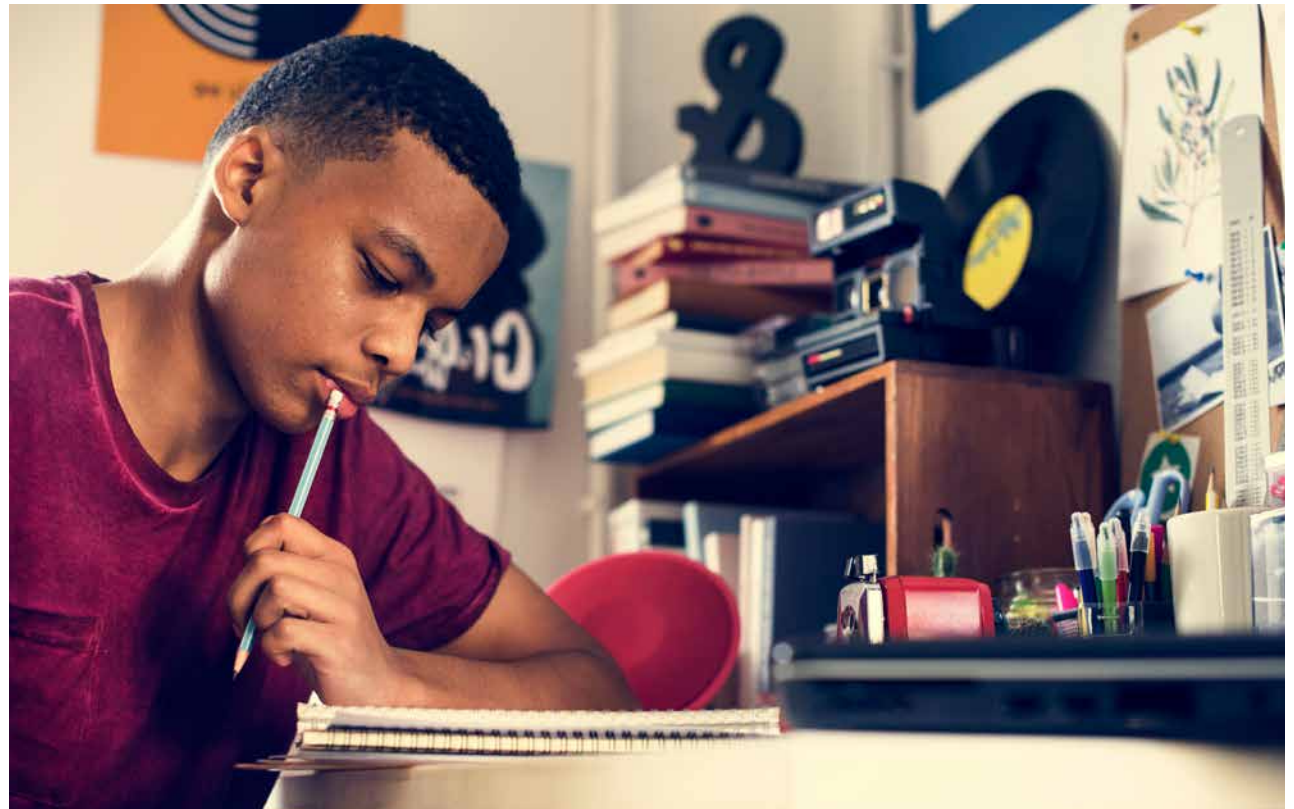
Werklijn 3

16 – 27 jaar. Verbinding met de samenleving

Elke jongere moet toegang hebben tot een vorm van (vervolg-)onderwijs of werk die bij hem past. Niet het hoogst mogelijke diploma is het doel maar een studie en werk die bij je passen en waar je voldoening uit haalt. Iedereen draagt bij naar vermogen. We waarderen de mbo-ers met gouden handen die de economie draaiende houden.

Samenwerking

De onderwijsinstellingen voor mbo, hbo en wo moeten uitdagend en kwalitatief uitstekend onderwijs bieden dat aansluit bij maatschappelijke ontwikkelingen. Als gemeente gaan we de uitdaging aan om meerwaarde te halen uit de samenwerking. Studenten van mbo, hbo en wo werken hierbij samen aan echte opdrachten.

Wat doen we voor jongeren van 16 - 27 jaar?

AAN ALLE JONGEREN BIEDEN WE HET VOLGENDE:

- De gemeente werkt in de City Deal Kennis Maken samen met de zeven Bossche onderwijsinstellingen voor mbo, hbo en wo aan opdrachten binnen het thema Positieve gezondheid in een levensechte omgeving. We bevorderen samenwerking tussen verschillende onderwijsinstellingen. Hierbij vinden we het belangrijk om multidisciplinair te werken. Studenten van verschillende onderwijsniveaus werken samen aan opdrachten. Hierdoor leren ze elkaars talenten waarderen.
- We vinden het belangrijk dat nieuwe studenten kennis maken met wat 's-Hertogenbosch te bieden heeft. Het Introfestival is gestart vanuit Avans Hogeschool, daarna verbreed met studenten van andere hogescholen en JADS, sinds vorig jaar ook met studenten van de mbo's.
- Met de scholen voor mbo, hbo en wo verkennen we de thema's waar een gezamenlijke strategische aanpak meer mogelijkheden biedt voor studenten. We zijn al bezig met ontwikkelingen rond de Onderwijsboulevard en Rookvrije scholen.
- 's-Hertogenbosch biedt niet alleen goed onderwijs maar ook een breed aanbod aan activiteiten en evenementen. Stichting Sportstimulering is gestart met een verkenning naar mogelijkheden voor studentensport. Evenementenbeleid richt zich nadrukkelijk op evenementen voor jongeren, het liefst ook georganiseerd door jongeren.
- We stimuleren samenwerking tussen (hoger) onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven bij Spark, Grow Campus en diverse living labs en andere broedplaatsen van innovatie. We zijn partner in Jheronimus Academy of Data Science (JADS).

VOOR EEN GROEP JONGEREN IS ER EEN SPECIFIEK AANBOD:

- In het mbo hebben leerplichtambtenaren en RMC-consulenten spreekuur. Hiermee werken we met de scholen samen aan de preventie van voortijdig schoolverlaten, ook voor jongeren van 18 jaar en ouder.
- De Wet Passend onderwijs geldt ook voor het mbo. Rondom de scholen bestaat een zorgstructuur.

City Deal Kennis Maken
“Stichting Vrienden van Novadic Kentron wil (dreigende) alcoholverslaving aanpakken. Met maatregelen vanuit het perspectief van jongeren. Studenten van verschillende opleidingen doen onderzoek.”

Skills Heroes
“Studenten van 12 opleidingen van het Koning Willem I College stonden in 2019 in de finale van deze landelijke vakwedstrijd voor mbo. Noah (onderwijsassistent), Nikki (sport- en bewegingsleider), Jeffrey (stukadoor) en Marieke (fotografie) werden 1e.”

Werklijn 4 Overstapmomenten

We bevorderen dat alle jongeren goed voorbereid zijn op (vervolg)onderwijs of werk. Ze maken een passende volgende stap. We bereiden ze voor op alle overstapmomenten, de schakelpunten. Tussen opvang en basisonderwijs, tussen verschillende onderwijstypen en bij de overstap van school naar werk. Jongeren kunnen goede keuzes maken omdat ze een goed inzicht hebben in hun eigen interesses en competenties en in de mogelijkheden van onderwijs en beroepen.

Traject Op Maat (T.O.M.)

“Het was fijn om iemand te hebben die op alle gebieden van mijn leven betrokken was. Dat had ik nodig, zo kreeg ik namelijk de ruimte om mijn basis op orde te brengen.”

Richie

Leerbanen

“De diploma's die ik in Syrië behaald heb, bleken in Nederland niet erkend te zijn. Daarom heb ik in eerste instantie een BOL-opleiding gevolgd. Maar doordat ik ook veel moest werken om geld te verdienen voor ons gezin was dat best lastig om vol te houden. Daarom heb ik de keuze gemaakt om een BBL-opleiding te volgen: leren en werken tegelijk.”

Ahmed

Wat doen we voor jongeren?

AAN ALLE JONGEREN BIEDEN WE HET VOLGENDE:

- We stimuleren loopbaan oriëntatie en –ontwikkeling (LOB) en helpen scholen om een ondernemend aanbod te realiseren. In Europese projecten zijn mooie instrumenten ontwikkeld. Ook in de regio is er veel expertise. LOB is een thema waarbij scholen veel kunnen leren van elkaar omdat het nog redelijk nieuw is, ook in de samenwerking met werkgevers.
- Er is aandacht voor jongeren die de overstap maken van vmbo naar mbo door een digitaal volgsysteem. Begeleiders vanuit de onderwijsinstellingen werken samen met leerplicht. Alle examenleerlingen maken een profiel aan. Vervolgens doen ze testen, bezoeken open dagen en oriënteren zich op de vervolgopleiding. Het systeem legt de vorderingen vast en geeft mentoren en decanen inzicht in de stappen die leiden tot starten in het mbo.

VOOR EEN GROEP JONGEREN IS ER EEN SPECIEF AANBOD:

- In januari 2021 start Spoor 10-14. Dit is een nieuwe vorm van onderwijs van de gezamenlijke scholen in onze gemeente. Leerlingen van 10 tot 14 jaar krijgen een persoonlijke leerroute. Ze groeien in hun eigen tempo door naar overstap naar leerjaar 3 van een school voor voortgezet onderwijs. De keus voor het middelbaar onderwijs wordt hierdoor uitgesteld. Dat geeft jongeren meer tijd om te ontdekken wat ze willen, wat ze kunnen en wat bij hen past.
- RMC-medewerkers begeleiden jongeren die dreigen uit te vallen op school of al uitgevallen zijn. Ze werken met en vanuit de scholen, jongerenwerk en Weener XL. Samen met de jongere verkennen ze routes naar een nieuwe opleiding of een baan. Jongeren tot 23 jaar die geen onderwijs, werk of uitkering hebben, worden door RMC-consulenten actief benaderd. Samen met jongeren wordt bekeken welke ondersteuning ze nodig hebben richting onderwijs en/of werk. RMC-jobcoaches begeleiden jongeren op hun werkplek.
- Er is extra aandacht voor de overgang van praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en Entree-opleiding naar vervolgopleiding, werk, dagbesteding of zorg. Er zijn uitstroomgesprekken met jongeren in het laatste schooljaar, RMC heeft hierbij de regie. We helpen bij het vinden van een opleiding of baan. Ook zorgen we voor de overdracht naar organisaties die helpen bij werk, dagbesteding of zorg.
- Jongeren met een verstandelijke beperking krijgen via Bijna-baantjes de kans om ervaring op te doen met werken. In een reguliere bijbaan lukt dat vaak niet.
- Jongeren die moeite hebben om een (nieuwe) leerbaan te vinden, krijgen daarbij begeleiding via Leerbanen. In een leerbaan combineren ze werk met een opleiding op het mbo.
- Jongeren tot 27 jaar die niet op school zitten en ook geen werk of dagbesteding hebben, kunnen worden begeleid bij Traject Op Maat (T.O.M.). Door een combinatie van individuele begeleiding en groepsaankpak pakken ze de draad weer op en stromen uit naar werk, school of dagbesteding. Waar nodig zetten we zorg in.
- We helpen nieuwkomers die ouder dan 18 zijn naar een vervolgopleiding of werk.

Werklijn 5

Talentontwikkeling buiten de school

Jongeren ontwikkelen vriendschappen en leren omgaan met anderen. Ze spelen, zowel binnen als buiten en online. Ze kunnen lid worden van verenigingen die hen stimuleren om zich te ontwikkelen of om zich te vermaken. Er is een breed aanbod van buitenschoolse activiteiten dat voor iedereen toegankelijk is.

In het kinderwerk en het jeugd- en jongerenwerk maar ook bij sport en cultuur begeleiden zowel professionals als vrijwilligers Bossche jongeren. Ze leren om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leven. We nodigen jongeren uit om te participeren. Ze zijn mondig, zelfredzaam en nemen een onafhankelijke plek in de maatschappij in. Jongeren worden uitgedaagd om eigen activiteiten te ontwikkelen en ook om zich in te zetten voor anderen. De verschillende leefwerelden van jongeren worden verbonden: school, thuis, vrienden, sport, cultuur, online, werk.

Cityboost

“Ik heb veel geleerd van het organiseren van een event samen met Cityboost. Het organiseren ging mij best makkelijk af maar ik heb ook geleerd dat je als organisator veel taken hebt. Zoals letten op planning en tijd, het omgaan met financiën en het zoeken naar locaties.”

Lai Yan

Skeer!

“Een jaarlijks gratis zomerfestival voor Bossche gezinnen en jeugd die niet op vakantie gaan. Een spetterend gebeuren met clinics, activiteiten en optredens.”

Wat doen we voor jongeren?

AAN ALLE JONGEREN BIEDEN WE HET VOLGENDE:

- We zetten stevig in op jongerenwerk. Jongerenwerk staat dicht bij de jongeren en kan de leefwerelden verbinden. Jongerenwerkers motiveren, adviseren en ondersteunen jongeren. Ook houden zij hun ogen en oren open om vroegtijdig vragen en risicogedrag te signaleren. Dat doen zij ambulant op straat, bij jongeren thuis, op school en bij verenigingen. En altijd naast en met de jongere. Vier teams van jongerenwerk verzorgen een breed aanbod, elk in een stadsdeel. Ze werken vanuit de jongerencentra en op straat, komen ook op school of thuis. Vanuit het jongerenwerk maken ze de verbinding naar evenementen, sport en cultuur. Jongerenwerkers richten zich vooral op de jongeren maar ook op het versterken van de kracht van de ouders en de sociale omgeving. De teams van PowerUp073 hebben drie verschillende disciplines in huis: jongerenwerk, sport en individuele hulpverlening. In Noord werken drie aanbieders van jongerenwerk samen: PowerUp073, De Poort en Hambaken Connect.
- We subsidiëren vrijwillig jeugdwerk door diverse organisaties voor scouting. Op heel veel terreinen zijn jongeren actief als vrijwilliger.
- In de wijk maar ook stedelijk is er Kinderwerk voor kinderen van 4 tot 12 jaar. Kinderwerkers werken samen met scholen, jongerenwerk en andere organisaties. Kinderen bedenken activiteiten die een combinatie zijn van leuk en leren.
- We werken aan een gezonde en actieve leefstijl voor kinderen door activiteiten van combinatiefunctionarissen sport in het basis- en voortgezet onderwijs en buurtsportwerkers. Dit zorgt niet alleen voor een breed en professioneel aanbod op de scholen maar stimuleert kinderen ook om lid te worden van een vereniging. Sjors Sportief is een halfjaarlijks project dat basisschoolleerlingen kennis laat maken met verschillende sporten

die worden aangeboden in onze gemeente. In het voortgezet onderwijs hebben we Doe's Wat! Er is specifieke aandacht voor kinderen met beweegachterstanden: hen wordt extra aanbod gegeven zodat ze wat vaker niet achterlopen in de gymles en soms zelfs de andere kinderen het goede voorbeeld kunnen laten zien. Bij alle activiteiten is er, naast bewegen, aandacht voor gezond eten en voldoende water drinken als pijlers van een gezonde leefstijl.

- De afdeling Sport & Recreatie daagt via het platform S-PORT alle inwoners uit om op eigen niveau te sporten of bij te dragen aan sport en bewegen in de stad. Er zijn veel activiteiten, ook speciaal voor peuters, schoolkinderen, jongeren en studenten. Ook voor jongeren met een beperking via het regionale project Uniek Sporten. Sportverenigingen krijgen ondersteuning bij het besturen, tevens worden opleidingen en trainingen aan (jonge) bestuursleden verzorgd. De afdeling Sport & Recreatie beheert en verhuurt een groot aantal gemeentelijke sportaccommodaties. Veel projecten worden uitgevoerd in samenwerking met studenten van mbo en hbo (circa honderd stagiaires per jaar).
- We bevorderen kunst, cultuur en lezen. We laten kinderen zo jong mogelijk met taal in aanraking komen. Op veel plekken werken we met Boekstart, een programma dat voorlezen door ouders en professionals bevordert. Er zijn schoolbibliotheken en er is een uitgebreide in de twee bibliotheken. Er wordt intensief samen gewerkt tussen Babel en kinderopvang- en onderwijsinstellingen. Er is in de gemeente een breed aanbod van voorstellingen, museumbezoeken, workshops en projecten voor het primair en voortgezet onderwijs. Sjors Creatief laat kinderen kennismaken met allerlei vormen van cultuur en Studio073 daagt jongeren vanaf 12 jaar uit om hun creatieve talenten te ontwikkelen of eigen culturele evenementen op te zetten. Doorstroom van binnen- naar buitenschoolse cultuureducatie blijft belangrijk. We financieren een combinatiefunctionaris voor culturele activiteiten.

VOOR EEN GROEP JONGEREN IS ER EEN SPECIFIEK AANBOD:

- Straatcoaches houden toezicht en spreken jongeren aan op hun gedrag. Professionals in de wijk werken integraal samen om overlast, verslaving en criminaliteit te voorkomen en aan te pakken.
- We stimuleren jongeren vanaf 16 jaar om Citytrainer te worden. Ze zetten hun talenten in om sportieve, culturele en sociale activiteiten te bedenken, te ontwikkelen en te begeleiden. Het kan ook een evenement zijn. Citytrainers ontvangen een certificaat. Kinderen in groep 7 en 8 van de basisschool kunnen Citytrainer Junior worden. Ze leren om activiteiten tijdens de pauze en na schooltijd mee te begeleiden.
- Een manier om creatief en ondernemend te participeren is de Cityboost. Jongeren vanaf 12 jaar kunnen ideeën indienen voor activiteiten. Ze kunnen ook als groep of vereniging meedoen. De ideeën worden gepitcht op het Boostival. Ideeën onder de € 300 worden uitgevoerd. Uit de andere wordt, door jongeren zelf, een keuze gemaakt.
- Jongeren vanaf 16 jaar kunnen als Jongerenambassadeur bijdragen om de gemeente nog mooier en leuker te maken voor jongeren. Ze komen wekelijks bijeen, organiseren evenementen en geven gevraagd en ongevraagd advies.
- Voor kinderen uit minder bedeelde gezinnen hebben we het Bosch kindpakket. Hiermee kunnen kinderen meedoen. Ze krijgen een bibliotheekpas en een computer wanneer ze in het voortgezet onderwijs zitten. Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport en Cultuur en Kindervakantieweek regelen dat kinderen van 4 tot 18 jaar kunnen meedoen aan sport, zwemlessen of sociale en culturele activiteiten. Kinderen uit gezinnen die een voedselpakket krijgen, hebben ook toegang tot de kledingbank. De Krap app helpt jongeren om zicht te houden op hun inkomsten en uitgaven.

Wat krijgt extra aandacht?

In Talentontwikkeling in 's-Hertogenbosch geven we de stand van zaken weer. Talentontwikkeling is een doorlopend en dynamisch proces waar geen eindpunt aan te geven is. We gaan dus door met de uitvoering van alle genoemde activiteiten om onze jongeren alle kansen te bieden die hun talentontwikkeling bevorderen. We zijn trots op de manier waarop we nu al veel zaken aanpakken.

De afgelopen tijd hebben we ook samen met partners veel nieuwe activiteiten opgepakt. Ze komen voort uit de hierboven genoemde werklijnen en activiteiten. Soms geven we hiermee aandacht aan een nieuw thema, soms versterken we de aanpak. Veel van deze activiteiten passen bij twee of meer werklijnen. Om die reden noemen we ze apart en niet bij een van de werklijnen.

Jongerenambassadeurs
“Als je je hard maakt voor iets waar je voor staat in het leven, in dit geval invloed uitoefenen om belangen van jongeren te behartigen, da's gewoon vet. En daar sta ik voor.”

Citytrainers
“Citytrainer is echt een aanrader voor iedereen die iets meer wil doen voor zijn of haar vereniging of buurt en levert je sowieso meer zelfinzicht en zelfvertrouwen op. Ik haal er nog steeds veel plezier uit.”
Michelle

Activiteiten die extra aandacht krijgen zijn:

ALGEMEEN

- We ontwikkelen een meerjarig samenhangend aanbod om onderwijskansen te vergroten. Als gevolg van de corona-crisis zullen de verschillen in ontwikkelingsmogelijkheden van jongeren groter worden. Samen met opvang, onderwijs, jongerenwerk en andere maatschappelijke partners realiseren we voor, tijdens en na de zomervakantie extra activiteiten voor peuters, kinderen en jongeren.
- De Bossche Educatieve Agenda beschrijft de strategische thema's met kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs. We gaan deze opnieuw inrichten op basis van recente ontwikkelingen. De basis vormen de thema's waarbij we elkaar nodig hebben, waarbij samenwerking toegevoegde waarde oplevert voor de jongeren.
- Met City Deal Kennis Maken 's-Hertogenbosch werken we succesvol samen met onze mbo, hbo en wo instellingen. De studenten van verschillende de verschillende instellingen en van verschillende opleidingen werken en leren samen in tal van projecten waarbij onze stad de werkvloer is. Dit zorgt niet alleen voor een bredere ontwikkeling en het waarderen van verschillende vormen van talent, maar draagt ook bij aan het versterken van de binding van de studenten met onze stad. Met de bestuurders van mbo, hbo en wo is afgesproken om een verkenning te doen naar een gezamenlijke strategische agenda. We zoeken samen naar gezamenlijke thema's die studeren in 's-Hertogenbosch meerwaarde geven en studenten beter voorbereiden op de arbeidsmarkt.
- De agenda voor de Gelijke Kansen Alliantie moet worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Naast de bestaande activiteiten onderzoeken we samen met opvang, onderwijs en jongerenwerk waar we nog meer kunnen doen om gelijke kansen te bevorderen. Data vanuit landelijke monitoring in combinatie met gegevens uit onze eigen monitors helpen hierbij.
- We gaan concrete uitwerking geven aan Unesco Learning City. Er zijn veel activiteiten op heel verschillende terreinen die bijdragen aan het doel om een Learning City te zijn: een stad met uitstekend onderwijs en een leercultuur die ervoor zorgt dat iedereen zich blijft ontwikkelen. We brengen samenhang aan in deze activiteiten en zullen ze versterken waar nodig.
- Er zijn verschillende gemeentelijke speerpunten die ook betrekking hebben op jongeren. We zorgen voor een integrale benadering om nog meer te kunnen bereiken. Dit geldt bijvoorbeeld voor internationalisering, digitalisering, positieve gezondheid en duurzaamheid.
- We organiseren een Bossche Dag over Recht op onderwijs en ontwikkeling. Een dag waar we elkaar inspireren, kennis delen, successen vieren, organisaties verbinden en nieuwe activiteiten verkennen. Een bijeenkomst voor jongeren, bestuurders en professionals.

VOOR EEN SPECIFIEKE DOELGROEP

- Verdere versterking van het vmbo. We ondersteunen de samenwerking tussen vmbo en primair onderwijs en tussen vmbo, vso en praktijkonderwijs onderling. We versterken vakmanschap door ondersteuning van techniekpromotie en andere disciplines.
- Project met de Bossche Vakschool over Jongerenwerk in de school. Twee jaar lang komt er 1 fte extra in de school. Jongerenwerkers maken de verbinding tussen thuis, de wijk en school. Leerlingen ervaren binnen de schoolomgeving meer begrip, waardering, veiligheid en vertrouwen. Leraren leren om anders naar jongeren te kijken. Jongeren zijn meer gemotiveerd voor school en het leren gaat beter.
- Een van de doorbraakdossiers uit het beleid Jeugdhulp betreft Jeugdhulp dicht bij het onderwijs brengen. We ontwikkelen een ondersteuningsstructuur binnen scholen die effectief bijdraagt aan de talentontwikkeling en gelijke kansen voor jongeren. Dit doen we door vroege signalering en snelle inzet van passende interventies. Hierdoor nemen we belemmeringen weg en voorkomen we doorverwijzing naar zwaardere/complexere gespecialiseerde jeugdhulp.
- Een ander doorbraakdossier betreft de aanpak van Complexe scheidingen. Er is een steunpunt waar ouders, kinderen, hun sociale netwerk en professionals terecht kunnen met vragen over echtscheiding. Kinderen worden ondersteund bij de verwerking van de gevolgen van de scheiding zodat hun ontwikkeling zo min mogelijk wordt geschaad. Ze worden snel en adequaat in hun eigen omgeving geholpen zodat ze minder een beroep hoeven doen op de gespecialiseerde jeugdhulp. We versterken de samenwerking tussen professionals.

Naast deze lokale activiteiten zijn er ook verschillende regionale programma's waar we een bijdrage aan leveren:

- Regionale arbeidsmarktsamenwerking "Noordoost-Brabant werkt" met aandacht voor (kwetsbare) jongeren en arbeidsmarkt. Hierbij gaat het vooral om het voorkomen van schooluitval, kwalificatie en de aanpak jeugdwerkloosheid. Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) bevorderen mogelijkheden voor stages en leerbanen. In Kennispact MBO werken tien mbo's, werkgevers en de provincie Noord-Brabant samen om vraag en aanbod van de arbeidsmarkt te matchen.
- Landelijk ontwikkelen we een leerlijn met Citytrainers voor naschoolse activiteiten. Andere gemeenten kunnen hier gebruik van maken.
- Ontwikkeling van het programma 'Geweld hoort nergens thuis'. Dit landelijke programma dringt kindermishandeling en huiselijk geweld terug.

Colofon

Dit is een uitgave van gemeente
's-Hertogenbosch